

Järvensivun tontin asemakaavan nro 9005 luontoarvojen esiselvitys

ESISELVITYSRAPORTTI

Tampereen kaupunki

Jari Kärkkäinen, Toni Eskelin, Ville Vesakoski

25.4.2025

P54076

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Alueen sijainti ja yleiskuvaus	3
3	Lähtöaineistot, menetelmät ja aikaisemmat selvitykset	4
4	Arvokkaat kohteet	9
5	Suunnittelualan kuvaus ja tulokset	13
6	Johtopäätökset ja suositukset	31
7	Lähteet	34

1 Johdanto

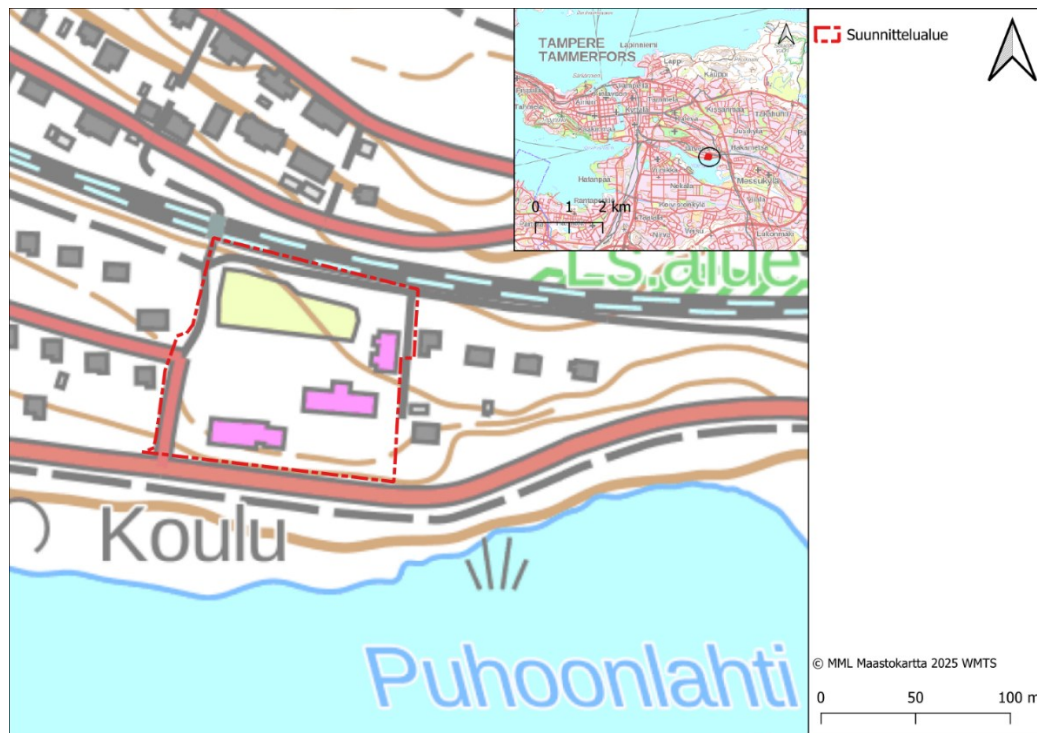
Tampereen kaupunki suunnittelee kaavamuutosta Järvensivun koulun tontin asemakaavaan nro 9005. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on päiväkoti-, esi- ja alkuopetustoiminnan jatkaminen entisen Järvensivun koulun arvorakennusten tontilla. Tontilla tutkitaan päiväkoti-, esi- ja alkuopetustoiminnan olosuhteiden parantamista ja asumista sekä nykyisiin rakennuksiin että pihapiiriä täydentäen.

Tehtävänä on olemassa olevien luontotietoa-aineistojen ja maastokatselmuksen pohjalta arvioida luontoarvojen selvitystarve alueella sekä antaa suositukset mahdollisten selvitysten toteuttamisesta ja aikataulutuksesta.

Esiselvityksen maastokatselmuksesta vastasivat FM biologit Toni Eskelin ja Jari Kärkkäinen, sekä raportoinnista FM biologit Toni Eskelin, Jari Kärkkäinen ja Ville Vesakoski FCG Rakennettu Ympäristö Oy:stä.

2 Alueen sijainti ja yleiskuvaus

Järvensivun koulun tontti sijaitsee Tampereen Järvensivussa asemakaavoitetulla alueella (asemakaava nro 9005). Suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsee lidesjärvi ja pohjoispuolella junarata. Suunnittelualueen tontin pinta-alan koko on 10 575 m² + katualueet (*Kuva 2.1*).

Kuva 2.1. Suunnittelualueen sijainti.

3 Lähtöaineistot, menetelmät ja aikaisemmat selvitykset

3.1 Lähtöaineistot ja menetelmät

Yleiset ohjeistukset ja oppaat

Esiselvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastokatselmus sekä raportointi. Esiselvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja. 43/2023.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Yleiset lähtötiedot ja paikkatietoaineistot

Taustatietoina on hyödynnetty seuraavia avoimia paikkatietoaineistoja ja tietolähteitä maastaselvitysten pohjatiedoiksi sekä selvitysten täydentämiseksi:

- Maanmittauslaitoksen kartta- ja ilmakeku-aineistot
- Suomen ympäristökeskus, ympäristöhallinnon avoimien aineistojen rajapintapalvelu (Suomen ympäristökeskus 04/2025)
- Suomen lajitietokeskuksen tietokannat (www.laji.fi) (03/2025)
<http://tun.fi/HBF.103378>, <http://tun.fi/HBF.103381>.
- Suomen Metsäkeskus, metsälain erityisen tärkeät elinympäristökuviot, metsätalouden ympäristötukikohteet (KEMERA) ja muu avoin metsätieto (mm. metsävaratieto) (Metsäkeskus, <https://www.metsaanfi/paikkatietoaineisto>) (08/2024)
- Luonnonvarakeskus, avoimien aineistojen tiedostopalvelu (2024)
- Luonnonvarakeskus ja Liito-orava-LIFE-hanke. Liito-oravan elinympäristön ennustekartat. <https://laji.fi/about/5922>.
- GTK, kallio- ja maaperäkartta (<https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>)

- Linnustotiedot: Metsähallitus, Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskusmu-seon Rengastustoimiston tietokannat ja sääksirekisteri (Suomen Lajitietokeskus 08/2024)
- BirdLife Suomi: Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistys ry. 2014. Pirkanmaan tärkeät lin-tualueet MAALI-alueet).
- BirdLife Suomi: Kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (IBA-alueet), Kan-sallisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (FINIBA-alueet).
- Kaavoituksen taustatiedot ja alueelta aiemmin tehdyt luontoselvitykset
- Muu kirjallinen aineisto

3.2 Suunnittelualueen ja lähiympäristön paikkatietoaineistot ja aikaisemmat luonto-selvitykset

Järvensivun tontin asemakaava alueelta ei ole aikaisempia luontoselvityksiä. Lähiympäris-tössä lidesjärven alueella on suoritettu seuraavia selvityksiä, jotka on otettu huomioon:

Lähtötiedot

- Koskimies, P. 2024: Tampereen lidesjärven linnustoselvitys 2024. Faunatican raport-teja 48/2024 30 s.
- Koskimies, P. 2023: Tampereen lidesjärven linnustoselvitys 2023. – Faunatican ra-portteja 68/2023. 17 s.
- KVVY Tutkimus Oy 2024. lidesjärven vesikasvillisuus vuonna 2024. Tutkimusraportti 2024.
- KVVY Tutkimus oy. 2018. Tampereen lidesjärven viitasammakkoselvitys vuonna 2018.
- Tampereen Hyönteistutkijain Seura ry. 2019: Raportti hyönteisselvityksistä lidesjär-ven perhepuiston asemakaavan nro 8725 alueella.
- Ramboll Oy. 2021. Lepakkoselvityksen täydennys lidesjärven puiston asemakaava nro 8725.
- Ramboll Oy 2016. Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016.
- Sitowise Oy. 2024. lidesjärven puiston asemakaava nro 8725. Liito-oravaselvitys.
- AFRY Finland Oy. 2023. Tampereen kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvitys 2023
- Korte K, Kosonen L. 2003. Tampereen arvokkaat luontokohteet. Ympäristövalvon-nan julkaisuja 4/2003
- Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2012–2020. Tampereen kaupunki, Ympäristönsuojelun julkaisuja 1/2013. 31 s.

Paikkatietoaineistot

- Tampereen kaupungin WFS- ja WMS-rajapinnat – Kantakaupungin liito-oravaselvityksen 2016 elinympäristöt ja kulkureitit
- Tampereen kaupungin WMS- tai WFS-rajapintapalvelut (kirjautuminen FCG:n tunnuk-silla). Luontotiedot (4/2025):
 - Arvokkaat lajihavainnot, pisteet
 - Arvokkaat lajihavainnot, alueet
 - Arvokas kasvialue (v.2003)
 - Arvokas hyönteisalue (v. 2003)
 - Arvokas lintualue (v. 2003)
 - Arvokas lepakkoalue
 - Luonnonsuojeluohjelman kohteet ja perintömetsä (julkinen) — ympa-risto_ja_terveys:LSO_KOhteet_JA_PER_MET_GSVIEW
 - Lahokaviosammalhavainnot
 - Lahokaviosammal: ydinalueet
 - Katu- ja puistopuut
 - Luontotyytit
 - Vieraslajihavainnot

3.3 Maastokatselmukset

Maastokatselmus suoritettiin 15.3.2025 Järvensivun koulun alueella. Alueella tarkistettiin rakennusten piirteet, ympäristön yleispiirteet ja lidesjärven rantavyöhyke (kuvat 3.1.-3.4).

Suunnittelualueella on entisen Järvensivun koulun kolme koulurakennusta. Nämä ovat vuonna 1909 ja 1911 valmistuneet hirsirunkoiset jugend-tyylin koulurakennukset sekä vuonna 1955 valmistunut punatiilinen koulurakennus.

Kuva 3.1. Vuonna 1955 valmistunut punatiilinen koulurakennus. Suunnittelualueen eteläosasta otettu kuva.

Kuva 3.2. Vuonna 1909 ja 1911 valmistuneet jugend-tyylin koulurakennukset.

25.4.2025

KJ

Kuva 3.3. Suunnittelualueen ulkopuolelta otettu kuva, lidesjärven rantavyöhyke.

Kuva 3.4. Suunnittelualueen ulkopuolelta otettu kuva, lidesjärven rantavyöhyke.

4 Arvokkaat kohteet

Arvokkaiksi luontokohteiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää tarkasteltavan alueen luontoarvoja ja säilyttää luonnon monimuotoisuutta. Valtakunnallisesti arvokkaimmat luontotyytit on lueteltu luonnonsuojelulaissa (LSL 64 § ja 65 §). Vesilain 2 luvun 11 §:ssä on luonnontilaisten pienvesien muuttamiskielto. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioitavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta ja ne on hyvä huomioida myös muussa maankäytön suunnittelussa.

Suomen toisessa luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (Kontula ym. 2018) luontotyyppien uhanalaisuutta on tarkasteltu yleisesti koko maassa sekä erikseen Pohjois-Suomessa ja Etelä-Suomessa. Luontotyyppinä suojellaan tai huomioidaan maankäytössä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi. Arvokkaalla luontotyytillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Arvokkaiden luontotyyppien lisäksi maankäytön suunnittelussa huomioitavia kohteita ovat uhanalaisten (LSL 76 §), ja varsinkin erityisesti suojeltavien eliölajien (LSL 77 §) esiintymät, sekä EU:n luontodirektiivin liitteen IV a eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikat ja liitteen IV b kasvilajien esiintymät (LSL 78 §) sekä liitteen II eliölajien esiintymät (LSL 79 §).

Arvokohdetarkastelu tehtiin perustuen taustatietoihin sekä kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin. Maastokatselmuksessa ja esiselvityksessä tarkasteltiin alueen yleispiirteitä. Tavoitteena oli saada tietoa suunnittelualueen kaikista osista ja selvittää alueen yleispiirteet. Arvokkaat luontokohteet rajattiin ja arvotettiin kansallisten lakien ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden mukaisesti.

Luokista ylin, arvoluokka 1 tarkoittaa lainsäädännöllä turvattuja kohteita, joita ei saa heikentää tai hävittää. Muut luokat kuvaavat luontoarvoja, jotka tulee hyvien käytäntöjen mukaan huomioida maankäytön suunnittelussa, mutta jotka eivät ole tiukasti lainsäädännöllä suojattuja. Yksinkertaisesti todettuna arvoluokkaan 2 sijoitetaan erityisen tärkeät kohteet, joilla on usein valtakunnallistakin merkitystä, esimerkiksi uhanalaisten lajien ja luontotyyppien merkittävimmät esiintymät. Vastaavat edustavuudeltaan tai kooltaan vähemmän merkittävät esiintymät sijoitetaan arvoluokkaan 3. Erilaiset usein alueellisesti tärkeät kohteet, kuten alueellisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymät, sijoitetaan arvoluokkaan 4. Luokituksessa huomioidaan lajiston ja luontotyyppien lisäksi niiden muodostamat kokonaisuudet.

Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen (sovellettu Mäkelä ja Salo 2024):

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Tähän luokkaan kuuluvat kohteet ovat lainsäädännön määrittämiä kohteita. Luokkaan kuulumiseen ei sisälly tapauskohtaista harkintaa. Luokkaan kuuluvat seuraavat alueet ja kohteet:

- Luonnonsuojelualueet
- Natura 2000 -alueet
- Suojeluun varatut alueet (valtakunnallisten suojeluohjelmien vielä suojelemattomat kohteet, joille on tavoitteena perustaa luonnonsuojelualue sekä muut valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut alueet, joille ei ole vielä laadittu luonnonsuojelualueen perustamisasetusta)
- Luonnonsuojelulailla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- Luonnonsuojelulain tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymät
- Vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa em. lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit (esim. liito-orava, lepakot)
- Luontodirektiivin liitteen IV(b) kasvilajien esiintymispaikat
- Erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat
- Luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymispaikat
- LSL 73 § suurten petolintujen säännöllisesti käytössä ja selvästi nähtävissä olevat pesäpuut
- LSL 95 §:n luonnonmuistomerkit yksityiskohtaisessa suunnittelussa

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerit ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Tähän luokkaan kuuluvat mm.

- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat, ennalta tunnetut luontokohteet (mm. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat, kallioalueet, soidensuojelun täydennysesityksen kohteet, maakunnallisesti tärkeät lintualueet)
- Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet
- Uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen erittäin tärkeät pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisalueet sekä metson ja teeren soidinpaiikat

- Luonnonsuojelulain erityisesti suojeltavien lajien ja luontodirektiivin liitteen II lajien merkittävät rajaamattomat esiintymät
- Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät
- Lepakoille tärkeät saalistusalueet (EUROBATS)

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat myös muut huomioitavat kohteet, kuten monimuotoisuuden kannalta merkittävien, mutta toistaiseksi puutteellisesti tunnettujen (DD) luontotyyppien esiintymät.

- Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (alueet, joilla useita uhanalaisten/silmälläpidettävien lajien ja/tai luontodirektiivin luontotyyppien kohteita)
- Paikallisesti arvokkaat, ennalta tunnetut luontokohteet (aiemmin tehdyt luontoselvitykset)
- Uhanalaisten lajien muut esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen tärkeät pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisalueet sekä metson ja teeren soidinpaikat

Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Luokan kohteilla esiintyy erilaisia monimuotoisuutta tukevia luonnonarvoja. Kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista. Luokan kohteina voivat olla myös lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt. Arvoluokan kohteisiin kuuluvat myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet, jotka on huomioitava aina arvottamisessa. Luokan kohteina voivat olla myös lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt. Arvoluokan kohteisiin kuuluvat myös ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet, jotka on huomioitava aina arvottamisessa.

- Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet (kohteet, joiden säilyminen varmistaa esimerkiksi kapean ekologisen yhteyden toimivuuden)
- Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Alueellisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymät
- Suomen kansainvälisten vastuuluontotyyppien esiintymät, puutteellisesti tunnettujen luontotyyppien esiintymät

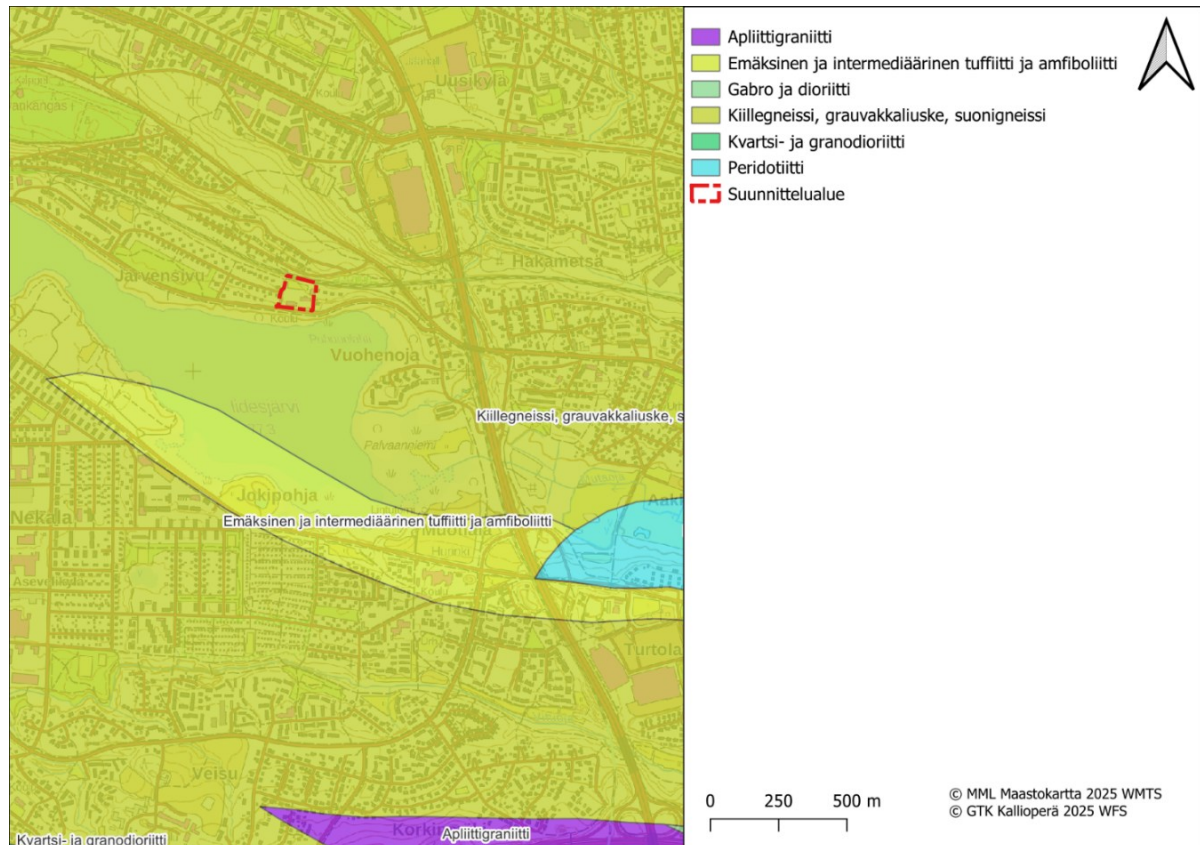
- Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt (esim. sorakuopat, voimajohtolinjat, ketomaiset tai niittymäiset joutomaat, pientareet, penkereet, kentät)
- Riistalajien käyttämät laidun-, ruokailu- ja lisääntymisalueet sekä kulkureitit
- Lajistoltaan poikkeuksellisen monimuotoiset jyrkänteet tai luonnontilaiset ranta-luontotyyppit
- Yksittäiset huomionarvoiset, pienipiirteisiä luonnonarvoja sisältävät kohteet (mm. yksittäiset suuret tai vanhat puuyksilöt, kuolleet ja lahoavat järeät puut)

Tavanomainen luonto

Niin sanotulla tavanomaisella luonnolla (mm. talousmetsät, metsäojitetut suot) ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille. Tavanomaisella luonnolla voi olla suunnittelussa erikseen huomioon otettavaa arvoa esimerkiksi virkistysalueena.

ja vähemmän kvartsia kuin hiekkakivi. Suonigneissi on yleensä hapan, koska granitoituminen lisää sen piidioksidipitoisuutta.

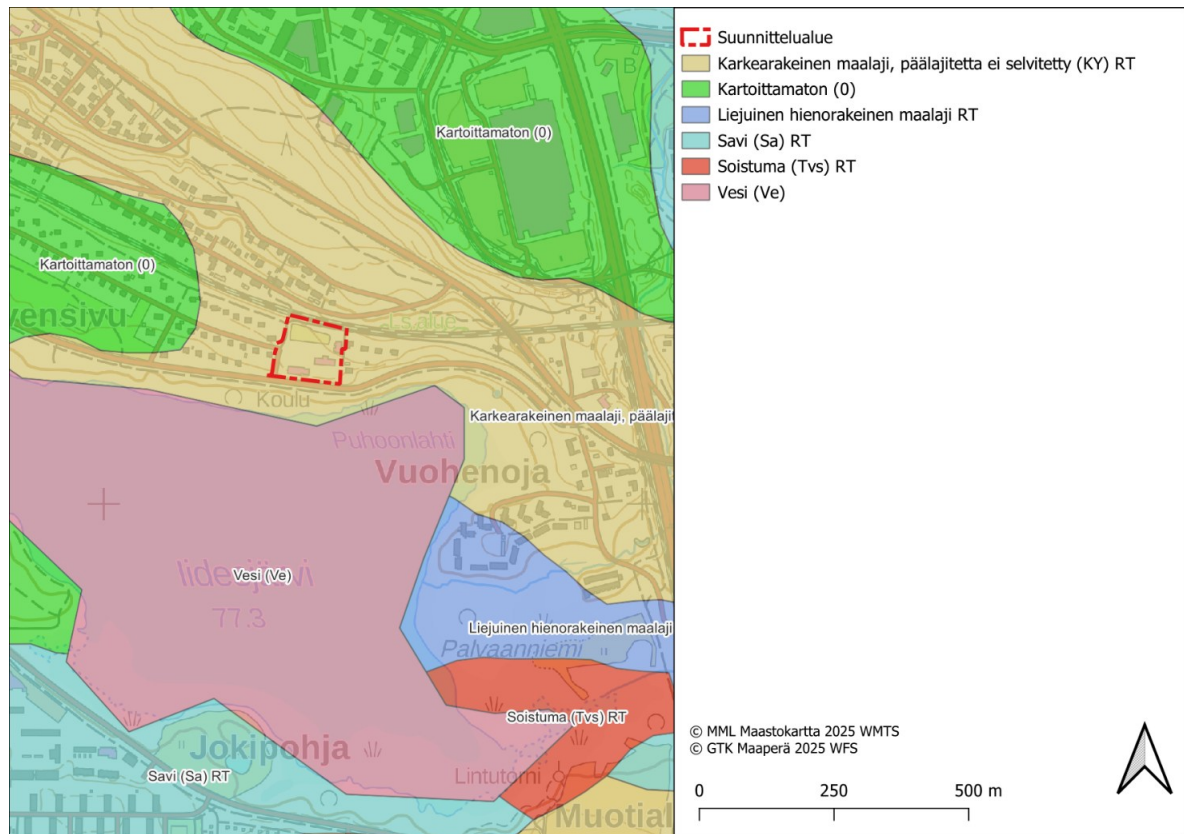
Emäksisten kivilajien alueella esiintyy yleensä huomionarvoisia lehto- ja lettolajeja. Kallioperän kartta-aineisto on kuitenkin suuntaa antava, joten kallioperä voi suunnittelualueella vaihdella pienipiirteisestikin.

Kuva 5.2. Kallioperä. GTK 2025 WFS.

5.1.3 Maaperä

Suunnittelualueen maaperä koostuu karkearakenteista maalajista hiekaista ja karkeasta hie-tasta (Kuva 5.3). Karkearakenteisen maaperän läpi yleensä suodattuu pintavedet pohjavesiin. Geologisia arvoja ei ole suunnittelualueella.

Kuva 5.3. Maaperä. GTK 2025 WFS.

5.1.4 Vesistöt ja valuma-alueet

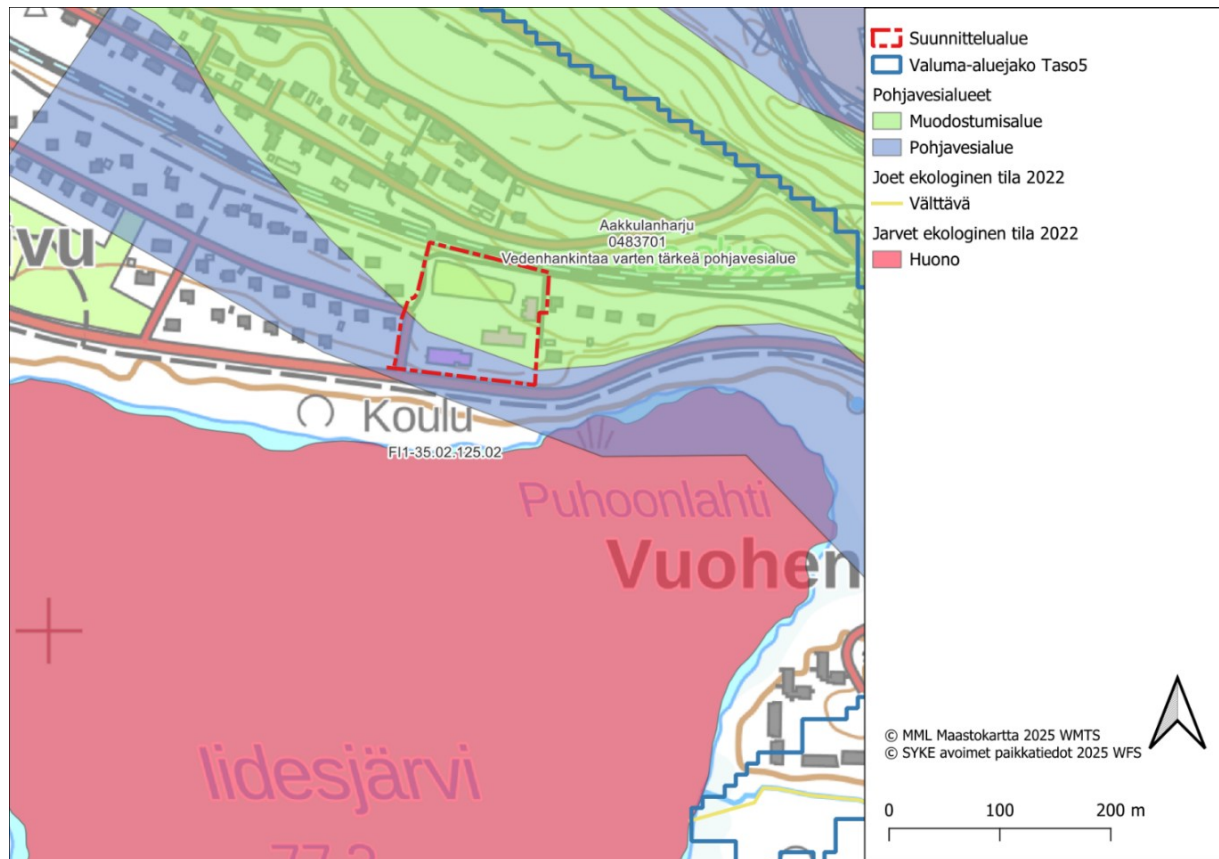
Suunnittelualue kuuluu Kokemäenjoen päävesistöön (35), Vanajaveden -Pyhäjärven alueen (35.2) ja Viinikanojan valuma-alueeseen (35.214). Suunnittelualueen valuma-alueen jaon tason 5 tunnus on FI1-35.02-125.02 (Kuva 5.4).

Suunnittelualue kuuluu Aakkulanharjun pohjavesialueeseen (0483701). Pohjavesialue on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue.

lidesjärven ekologinen tila on huono. lidesjärveen laskeva purouoma on ekologiselta tilaltaan välttävä.

25.4.2025

KJ

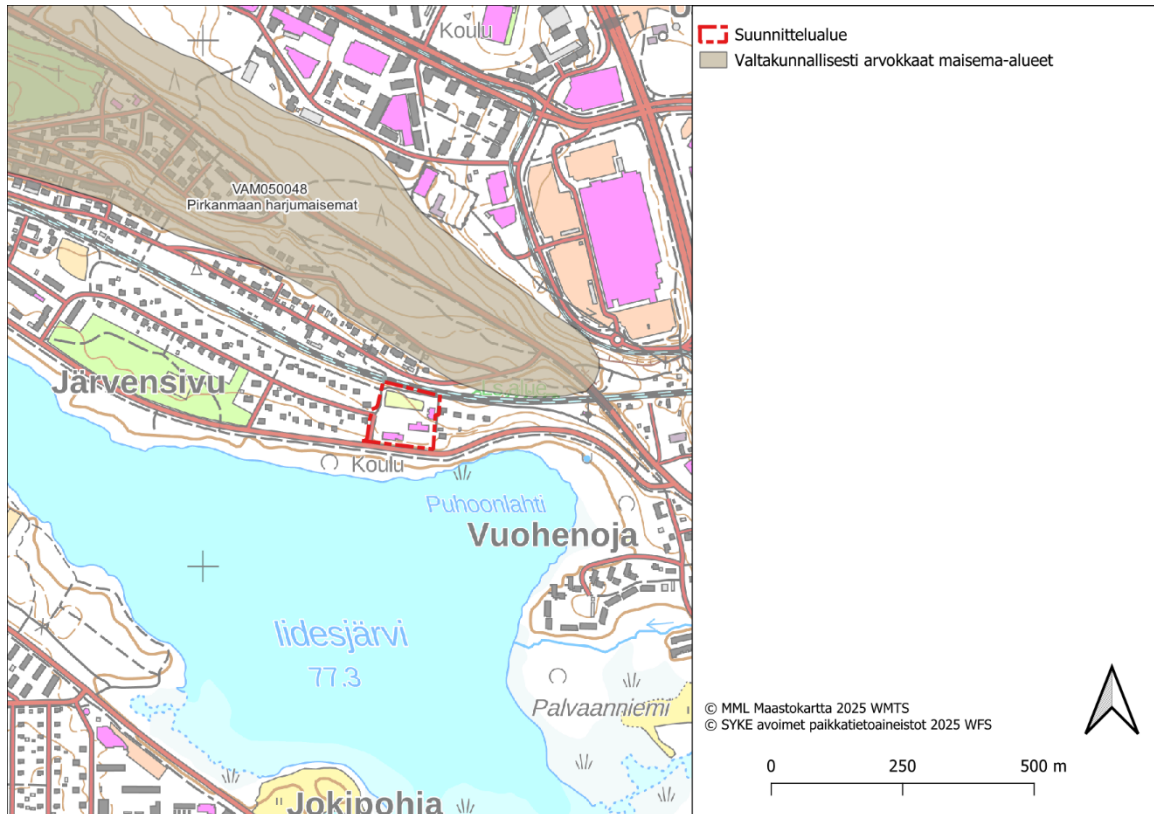
Kuva 5.4. Valuma-aluejaon taso 5, järvien ja jokien ekologinen tila, sekä pohjavesialueet. Syke 2025 WFS.

5.1.5 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsee valtakunnallisesti arvokas maisema-alue: Pirkanmaan harjumaisemat, VAM050048 (Kuva 5.5).

25.4.2025

KJ

Kuva 5.5. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Syke 2025 WFS.

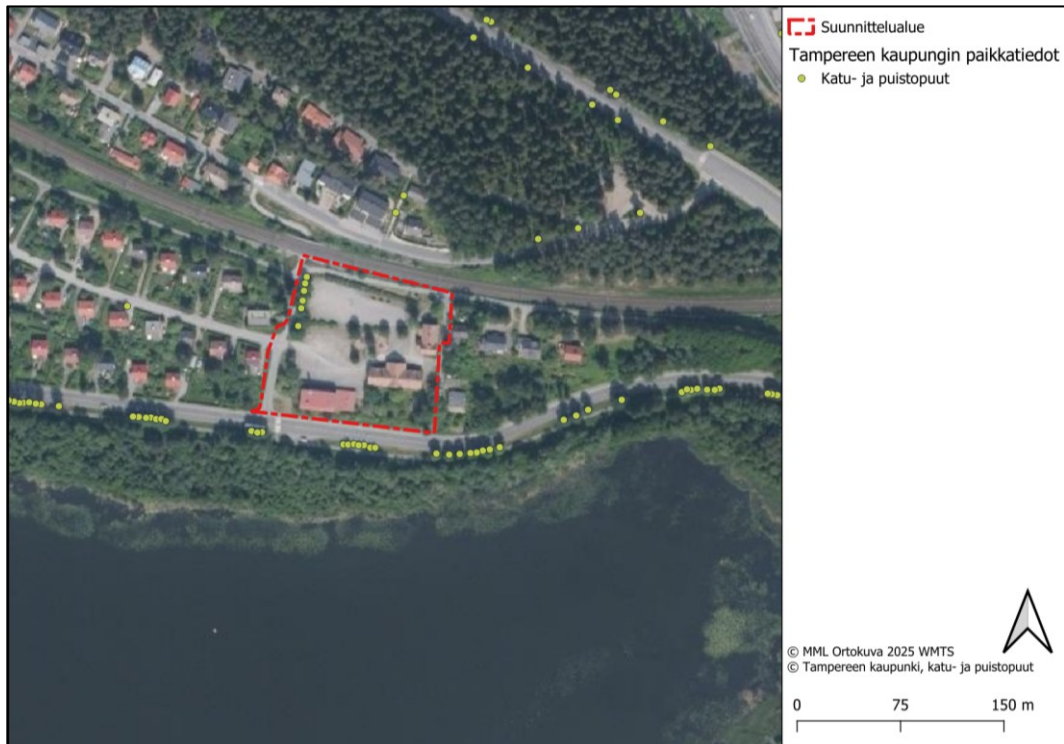
5.1.6 Yleiskuva suunnittelualueesta

Suunnittelualue on taajama-alueella sijaitseva vanhan koulun tontti, jossa esiintyy kolme rakennusta. Alue on suurelta osin avointa piha-aluetta, jossa piha on asfaltoitu. Tontti on vähäpuustoinen, jossa esiintyy muutamia tammia puistopuina. Tontti rajautuu pohjoisessa junarataan ja etelässä lidesrannan tiehen. lidesrannan tien eteläpuolella on lidesjärvi, jonka rantavyöhyke on puustoista (Kuva 5.6).

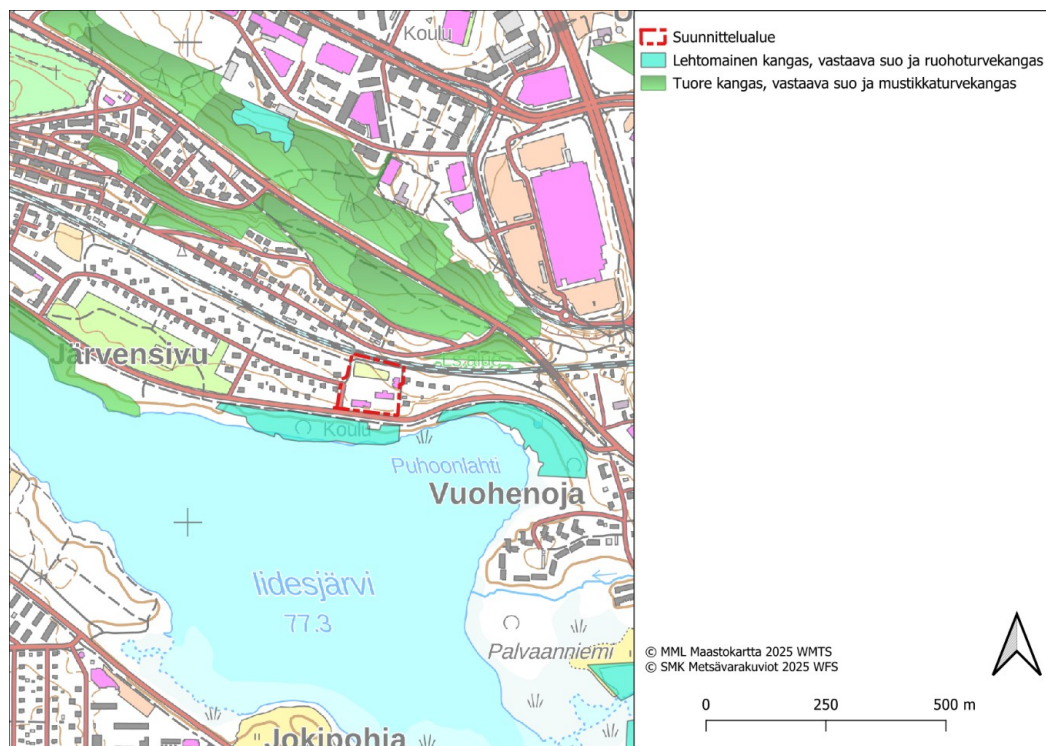
Suunnittelualue ei ole metsävarakuviotietoa. Pohjoisen harjumetsät ovat aineiston perusteella suurelta osin tuoretta kangasta. lidesjärven rantavyöhykkeellä esiintyy lehtomaisia kankaita (Kuva 5.7).

25.4.2025

KJ

Kuva 5.6. Ortokuva suunnittelualueesta. Kuvassa on esitetty myös katu- ja puistopuiden sijainnit (Tampereen kaupunki, katu- ja puistopuut 2025 WFS).

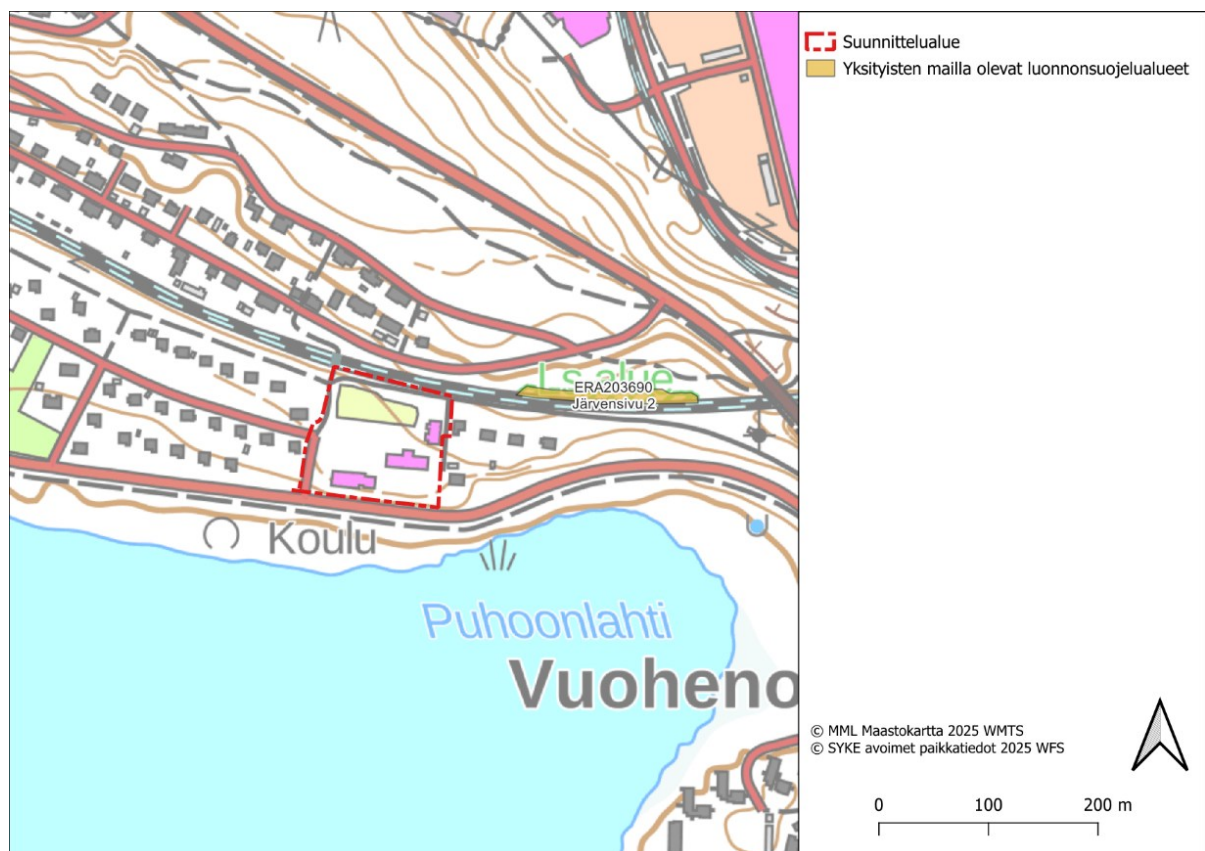

Kuva 5.7. Metsävarakuviot. SMK 2025 WFS.

5.2 Arvokkaat luontoalueet

Suunnittelualueella ei sijaitse Natura-, luonnonsuojelu-, luonnonsuojeluohjelmien, tai linnustollisesti tärkeitä alueita (IBA, FINIBA, MAALI). Suunnittelualueen ulkopuolella itäpuolella junaradan pohjoispuolella sijaitsee erityisesti suojeltavien lajien suojelurajauksella toteutettu yksityinen luonnonsuojelualue (ERA203690, Järvensivu2) (Kuva 5.8).

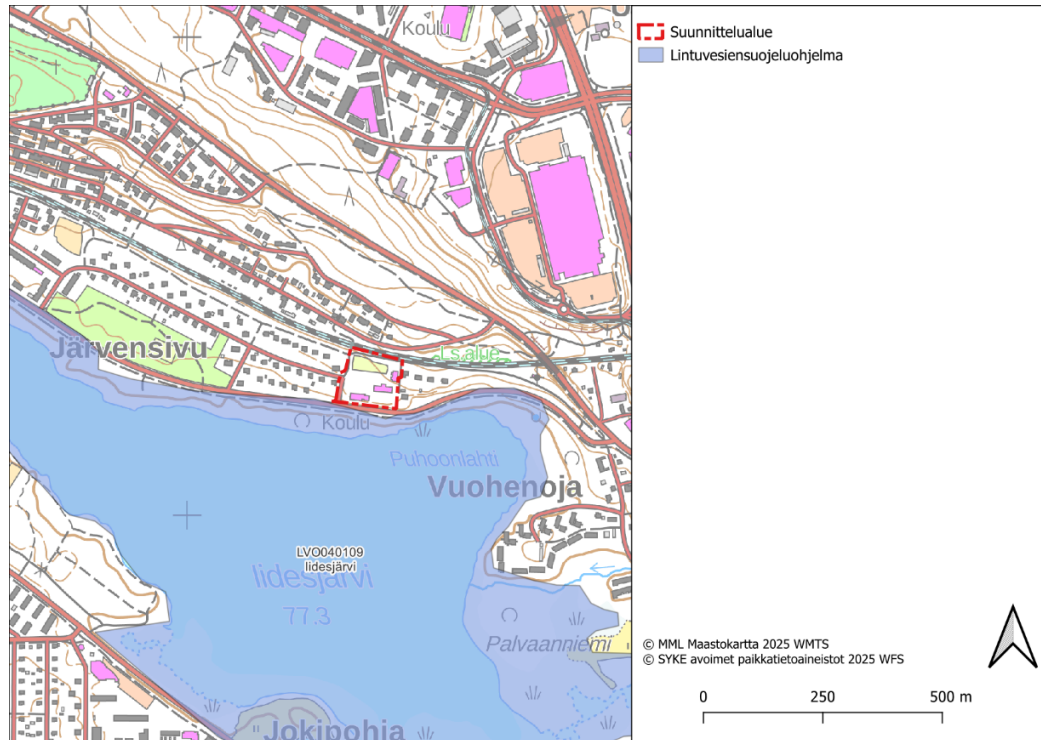
Iidesjärvi kuuluu linnustollisesti tärkeisiin alueisiin. Iidesjärvi on luonnonsuojeluohjelmaan kuuluva tärkeä lintuvesikohde, sekä maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI) (Kuva 5.9 ja Kuva 5.10).

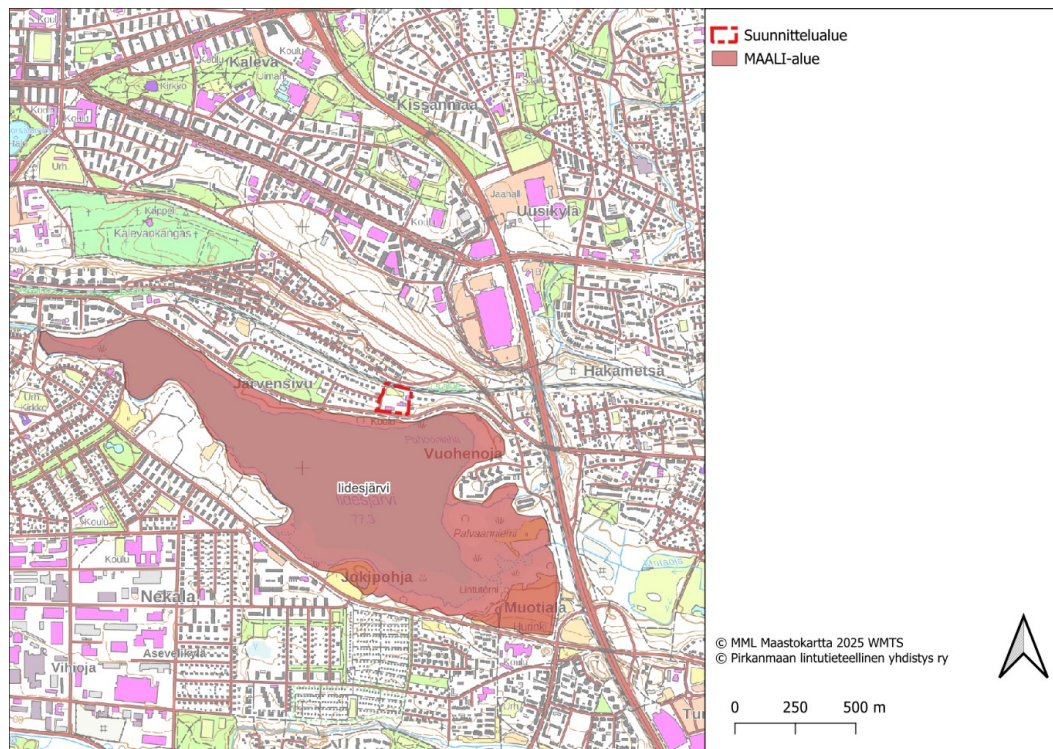
Kuva 5.8. Luonnonsuojelualueet. Syke 2025 WFS.

25.4.2025

KJ

Kuva 5.9. Luonnonsuojeluohjelmien alueet. Syke 2025 WFS.

Kuva 5.10. Linnustollisesti tärkeät alueet. Idesjärvi kuuluu maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin (MAALI-alue). Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry.

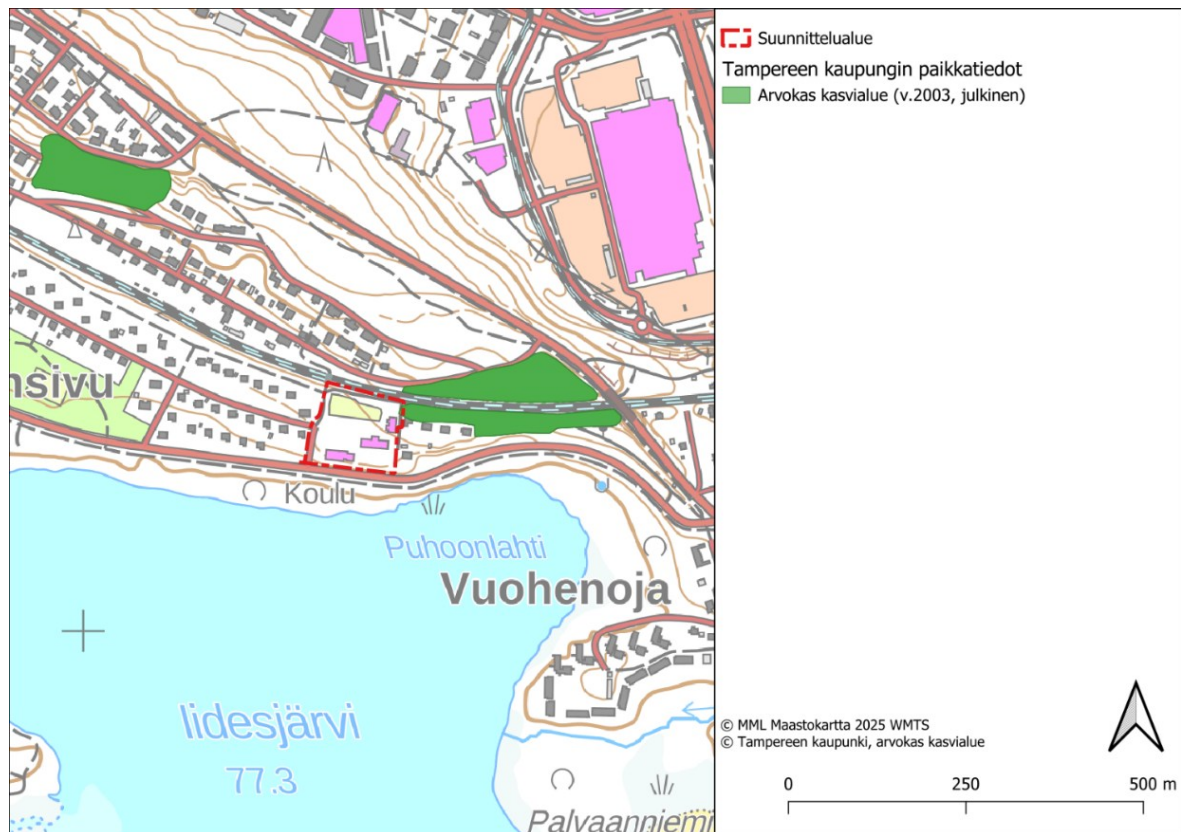
5.3 Potentiaalisesti huomionarvoinen lajisto

5.3.1 Kasvillisuus- ja luontotyypit

Suunnittelualue rajautuu arvokkaaseen kasvialueeseen. Radan varren arvokkaalla kasvialueella kasvaa kotojen lajistoa, kuten mäkivirvilää, kelta-apilaa ja jänönapilaa (Korte ja Kosonen, Tampereen arvokkaat luontokohteet 2003) (Kuva 5.11). Nykyisestä tilasta ei löydy tietoja. Arvokkaalta kasvialueelta löytyy myös havainto ketoneilikasta (Kuva 5.12).

Lahokaviosammalta esiintyy suunnittelualueen ulkopuolella lidesjärven rantavyöhykkeellä ja suunnittelualueen ulkopuolella pohjoisessa harjun alueella (Kuva 5.13).

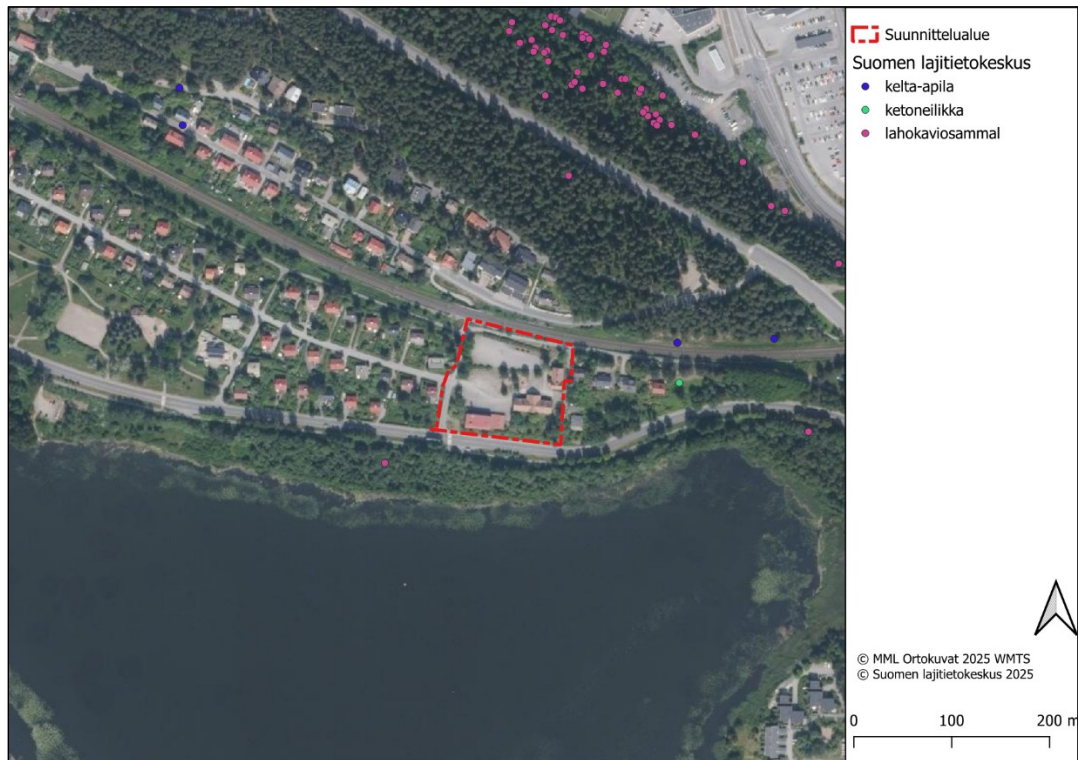
Luontotyypeistä ei löydy suunnittelualueelta tietoja, koska alue on rakennettua ympäristöä suurelta osin. lidesjärven rantavyöhykkeellä esiintyy järvien rantapensaikkaa (Kuva 5.14). Rantavyöhykkeellä esiintyy lisäksi vesinenättiä ja pohjoisessa olevalla harjulla nuokkukohokin esiintymiä (Kuva 5.15)

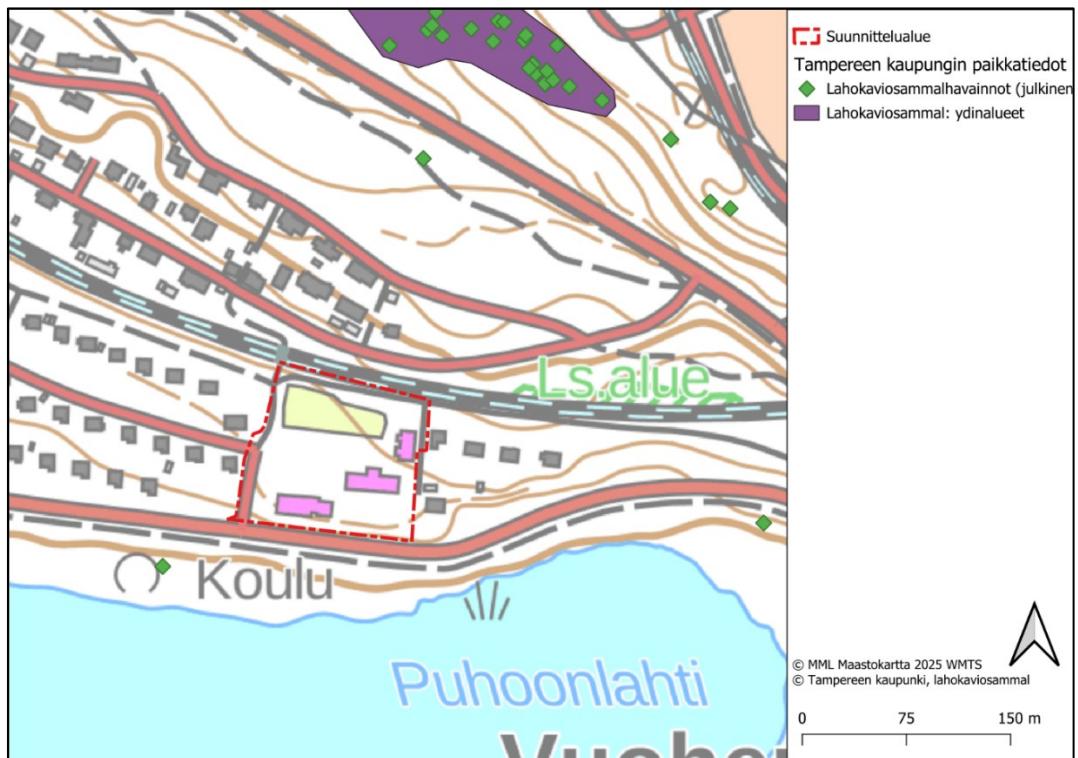
Kuva 5.11. Arvokkaat kasvialueet. Tampereen kaupunki WFS 2025.

25.4.2025

KJ

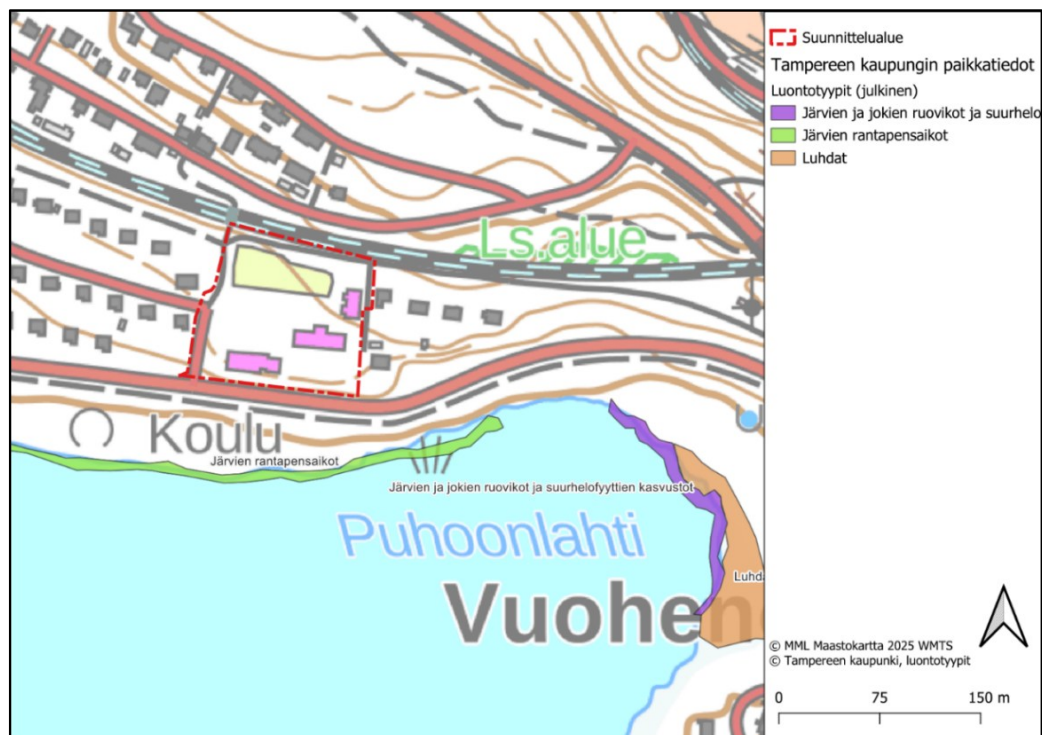
Kuva 5.12. Kasvi- ja sammallajiesiintymät. Suomen lajitietokeskus 2025.

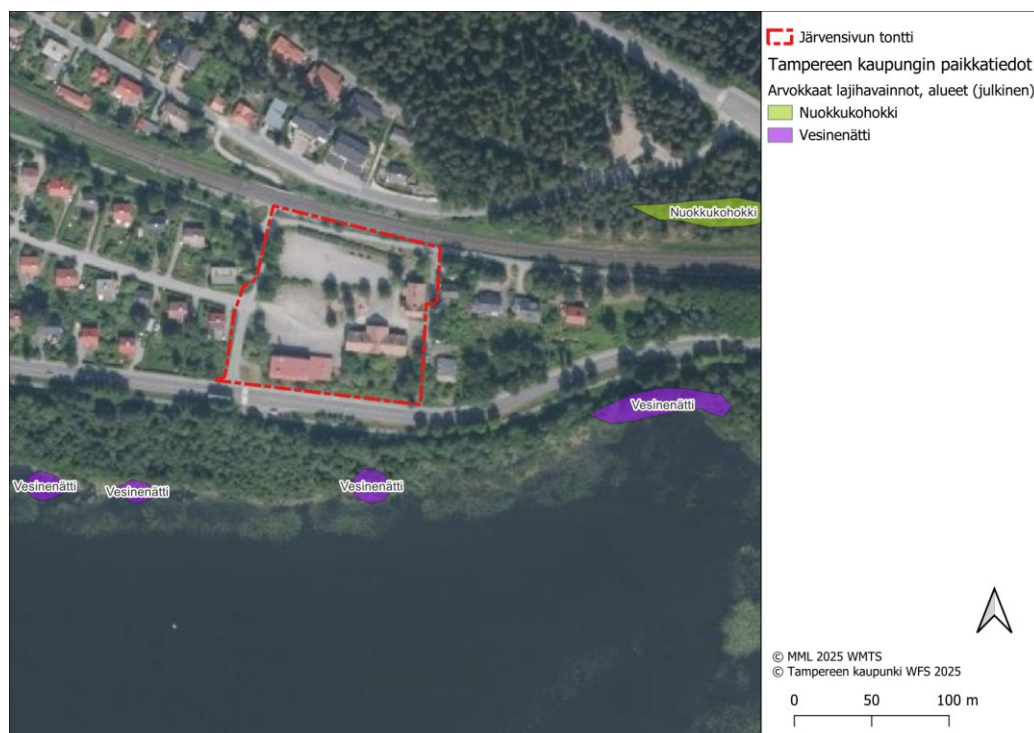
Kuva 5.13. Lahokaviosammalen esiintymät. Tampereen kaupunki 2025 WFS.

25.4.2025

KJ

Kuva 5.14. Luontotyyppitiedot. Tampereen kaupunki 2025 WFS.

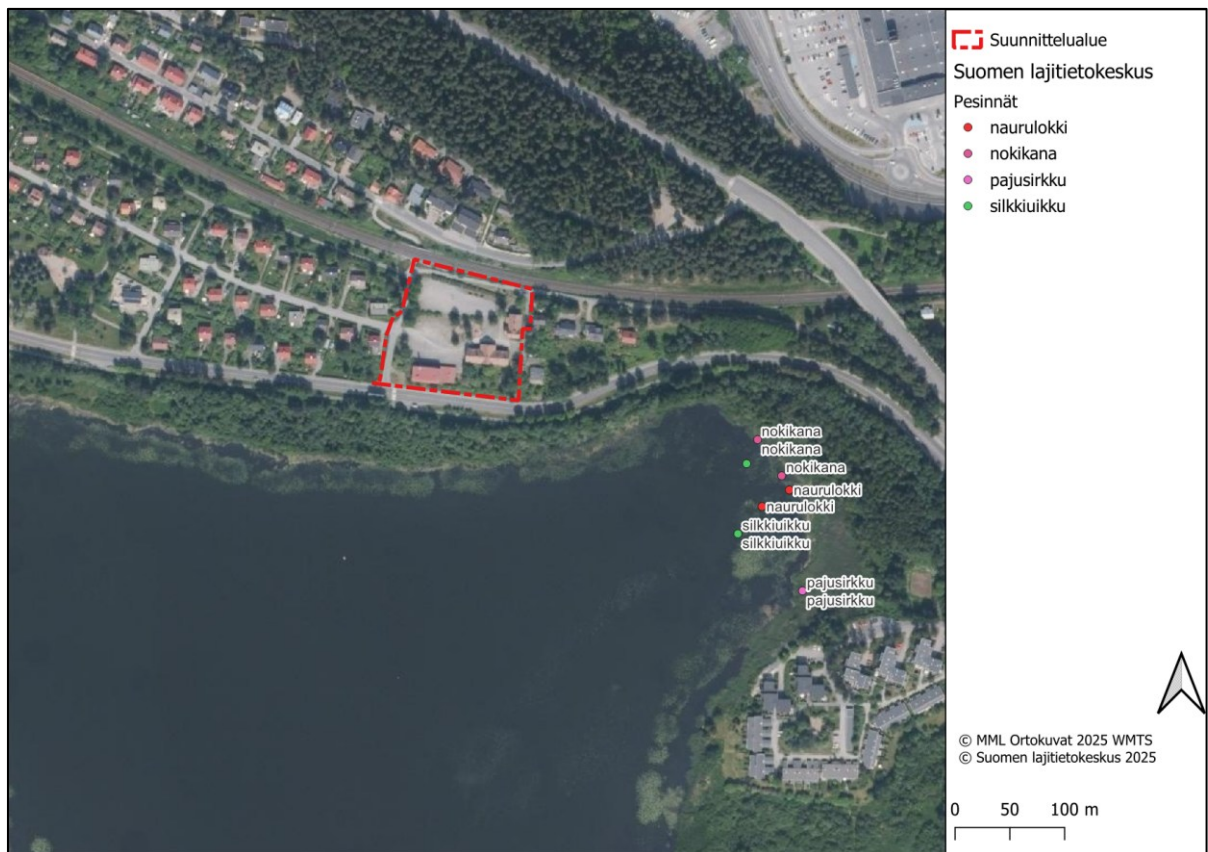

Kuva 5.15 Arvokkaat lajihavainnot, alueet (julkinen) Tampere 2025 WFS.

5.3.2 Linnusto

Suunnittelualueella ei sijaitse potentiaalisesti arvokkaita linnustokohteita, mutta aivan sen läheisyydessä merkittävä alue on Vuohenojan suualue ja sen läheinen lahti (Kuva 5.16). Hankealueella olevissa rakennuksissa voi pesiä huomionarvoisia lintulajeja, mm. tervapääsky, västäräkki ja varpunen. Näiden lajien esiintyminen selviää tarkemmalla kartoituksella. Hankealueen eteläpuolella on rehevää lehtoa, jolla voi esiintyä huomionarvoisia lajeja. Sama koskee myös lidesjärven rantavyöhykettä.

lidesjärvi on määritetty linnustollisesti tärkeäksi alueeksi luonnonsuojeluohjelman lintusikohteena ja MAALI-alueena.

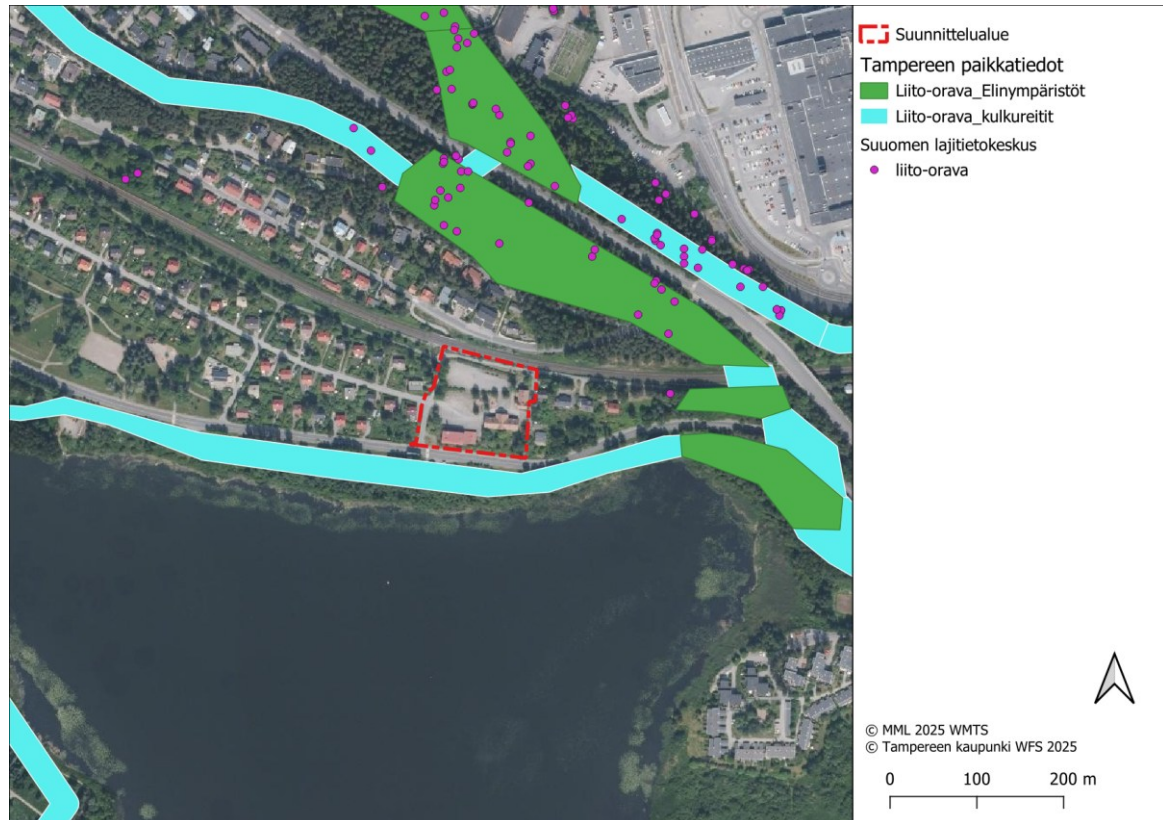

Kuva 5.16. Pesivät linnut. Suomen lajitietokeskus 2025.

5.3.3 Liito-orava

Suunnittelualueelta ei ole tiedossa liito-oravahavaintoja, eikä suunnittelualue sovellu liito-oravalle. Suunnittelualueen pohjoispuolella olevalla harjulla on havaittu runsaasti liito-oravia (Kuva 5.17). Liito-oravalle on tulkittu kulkuyhteys lidesjärven rantavyöhykkeen puusto-alueita pitkin (Sitowise Oy 2024, Ramboll 2016). Kulkuyhteys ei ole kuitenkaan tavoit

lidesjärven eteläpuolista populaatiota, vaan päättyy lidesjärven pohjoispuolen rantavyöhykkeen puuston kaventumiskohtaan.

Kuva 5.17. Liito-oraven kulkuyhteydet ja elinympäristöt (Ramboll 2016). Liito-oravahavainnot (Suomen lajitietokeskus 2025).

5.3.4 Lepakot

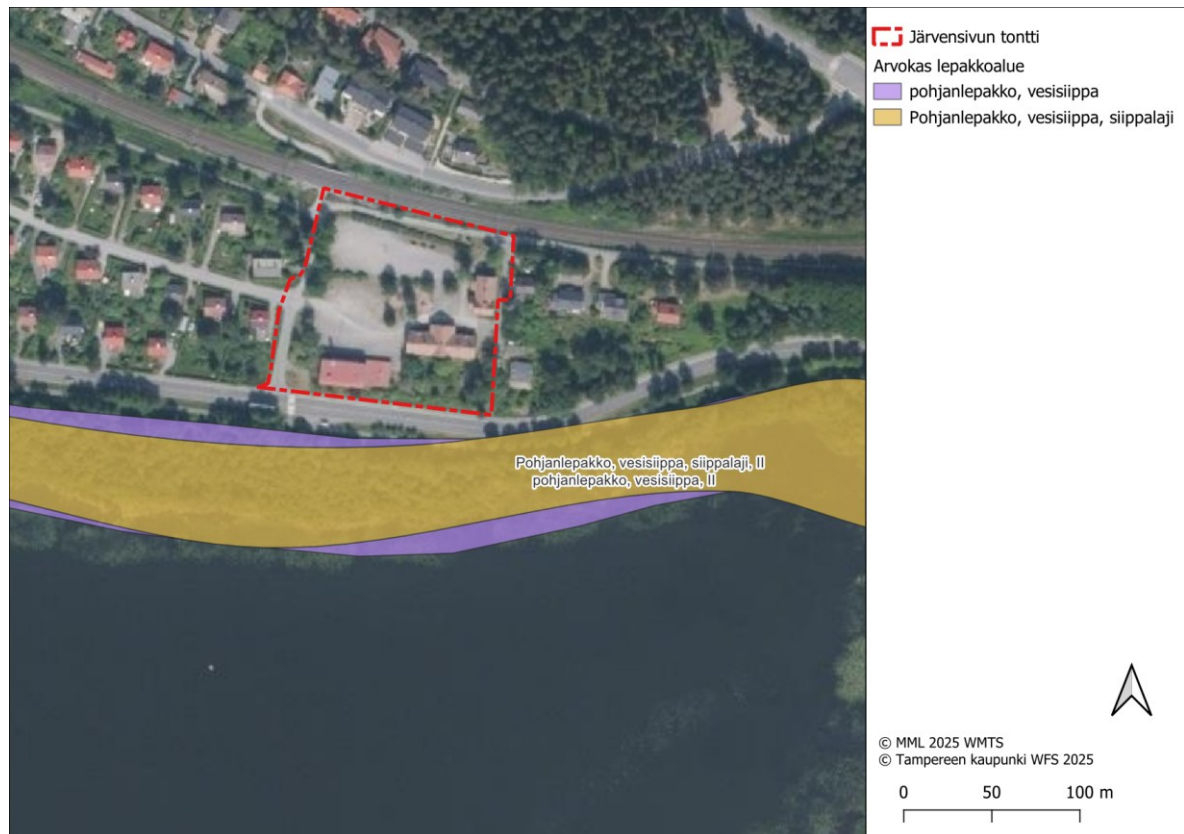
Suunnittelualueella ei ole havaintoja lepakoista. Suunnittelualue ei ole lepakoiden kannalta erityisen optimaalinen, koska se on suurelta osin avointa kenttää.

Suunnittelualueen eteläosalla voi pohjanlepakoita liikkua, koska lidesjärven ranta-alue on todettu tärkeä lepakaille ja havaintoja on mm. pohjanlepakosta. Ranta-alue on luokitettu luokkaan II (E erityisen tärkeät kohteet. Kyseessä on ravintoa tarjoava alue, mahdollinen tai todettu tärkeä siirtymäreitti tai näiden yhdistelmä) (Kuva 5.18).

Lisäksi suunnittelualueella ovat vanhemmat rakennukset, vuonna 1909 ja 1911 valmistuneet koulurakennukset, voivat toimia lepakoiden päiväpiilopaikkoina. Niiden rakenteista löytyy helposti lepakaille sopivia päiväpiilokoloja. Eteläinen rakennus rajautuu puustoiseen osaan, jolloin lepakoiden liikkuminen lidesjärven suuntaan on helppo.

25.4.2025

KJ

Kuva 5.18 Arvokkaat lepakkoalueet. Tampereen kaupunki 2025 WFS.

5.3.5 Hyönteiset

Suunnittelualueella ei ole havaintoja huomionarvoisista hyönteisistä. Suunnittelualueen ulkopuolella junaradan varressa ja lidesjärven rantavyöhykkeellä sijaitsee arvokkaita hyönteisalueita (Korte ja Kosonen 2003) (Kuva 5.19). lidesjärvellä esiintyy täplälampikorentoa ja rantavyöhyke on täplälampikorennolle lisääntymis- ja levähdysaluetta. Täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*) on EU:n luontodirektiivin IV-liitteen mukaisesti tiukasti suojeltu ja Suomessa rauhoitettu elinvoimainen laji.

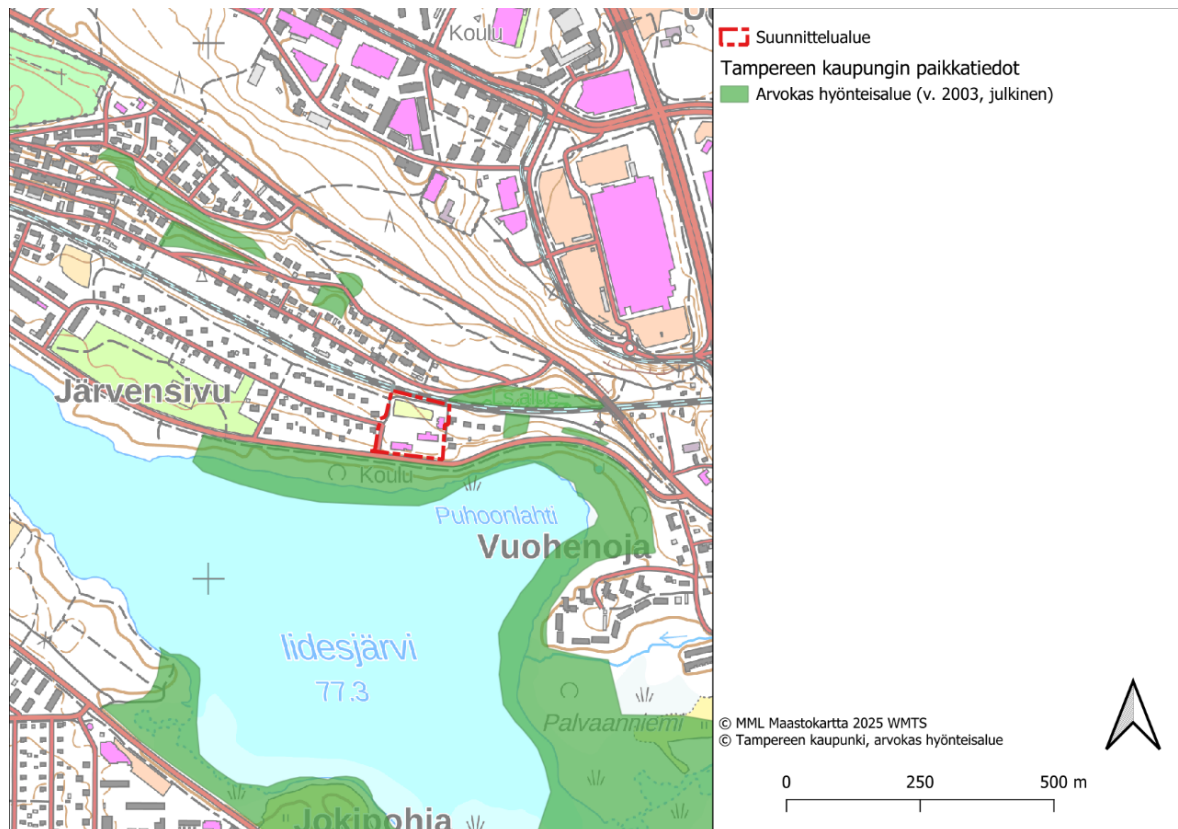
Junaradan vieressä oleva arvokas hyönteisalue (Järvensivun alue) on keto- ja harjukasvillisuutta sisältävä alue, jossa on havaittu ahdeyökköstä (riippuvainen paahteisesta ympäristöstä) ja oliivineilikkayökköstä (toukan ravintokasvina on nuokkukohokki). Järvensivun luonnonsuojelualue (ERA203690, Järvensivu2) on perustettu ahdeyökköselle ja oliivineilikkayökköselle. Lisäksi alueella junaradan varressa esiintyy mäkihiilikoita, jonka toukka syö metsä-apilaa (Kuva 5.20). Ahdeyökkönen (*Athetis gluteosa*) ja mäkihiilikoi (*Anacamptis fuscella*) ovat molemmat erittäin uhanalaisia, kiireellisesti suojeltavia ja erityisesti suojeltavia lajia. Oliivineilikkayökkönen (*Hadena albimacula*) on silmälläpidettävä laji.

25.4.2025

KJ

Suunnittelualan ulkopuolelta Iidesjärven eteläpuolelta on laadittu kattava hyönteisselvitys, jossa tulee esille huomionarvoiset lajit (Tampereen hyönteistutkijan seura ry 2019). Näistä lajeista kelmukovertajakoi (*Acrocerops brongniardellus*, LC) voi esiintyä suunnittelualueen tammilla, mutta laji on nykyään elinvoimainen.

Suunnittelualue on valtaosaksi avonaista aluetta, jossa puustoa on vähän. Suunnittelualueella merkittävät potentiaaliset lajit ovat mäkihiilikoi, ahdeyökkönen ja oliivineilikkayökkönen.

Kuva 5.19. Arvokkaat hyönteisalueet. Tampereen kaupunki 2025 WFS.

Kuva 5.20. Mäkihiilikoin havaintopisteet. Suomen lajitietokeskus 2025.

5.3.6 Muut lajit

Suunnittelualueella ei ole havaintoja muista huomionarvoisista lajeista. Viitasammakkoa ja saukkoa esiintyy lidesjärvellä. Saukon levähdyspaikka sijaitsee lidesjärven luotesosassa joki-osuudella, josta vedet virtaavat Viinikanlahten. Viitasammakosta on useita havaintoja lidesjärveltä (Kuva 5.21). Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja esiintyy varsinkin lidesjärven eteläosan rannoilla ja kaakkoisosan kosteikoilla.

25.4.2025

KJ

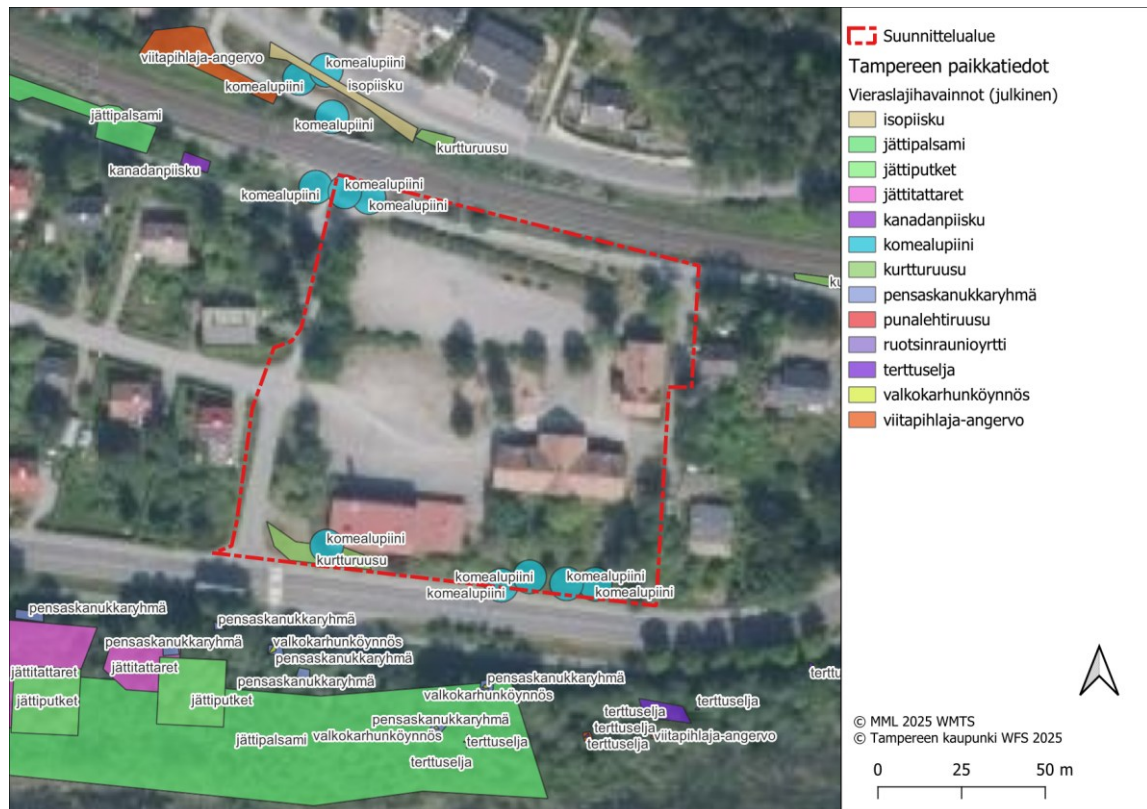
Kuva 5.21. Viitasammakon havaintopisteet. Suomen lajitietokeskus 2025.

5.3.7 Vieraslajit

Suunnittelualueella esiintyy vieraslajeja. Komealupiinia esiintyy suunnittelualueen luoteiskulmassa ja alueen eteläosassa. Kurtturuusua esiintyy myös suunnittelualueen eteläosassa (Kuva 5.22).

25.4.2025

KJ

Kuva 5.22. Vieraslajiesiintymät. Tampereen kaupunki 2025 WFS.

6 Johtopäätökset ja suositukset

6.1 Johtopäätökset

Suunnittelualueella sijaitsee kolme rakennusta ja pihaympäristö on suurelta osin avointa asfaltoitua aluetta. Lähialueella on suoritettu runsaasti luontoselvityksiä, joiden avulla on saatu arvoitua alueen merkittävät potentiaaliset luontoarvot. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksille nähdään tarvetta arvokkaan kasvialueen nykytilan varmistamiseksi. Kasvillisuuden osalta on huomioitava määritetty arvokas kasvialue (Tampereen kaupunki, arvokas kasvialue, 2003, julkinen), johon kasvillisuusselvitys tulisi kohdistaa. Lähialueilla on myös havaittu lahokaviosammalta ja lähin esiintymä on suunnittelualueen ulkopuolella lidesjärven rantavyöhykkeellä. Suunnittelualueella ei esiinny potentiaalia lahokaviosammalten esiintymiseen, joten lahokaviosammalle ei nähdä tarvetta.

Suunnittelualueella ei esiinny liito-oravalle ja viitasammakolle soveltuvia elinympäristöjä. Liito-oravasta on kattavat esiintymätiedot ja lähimmät esiintymät sijaitsevat suunnittelualueen pohjoispuolella olevalla harjulla. Liito-oravalle ei esiinny potentiaalista kulkuyhteyttä suunnittelualueen kautta lidesjärven eteläpuolelle. Liito-oravalle voidaan laajemmassa suunnittelussa pyrkiä vahvistamaan olemassa olevaa kulkuyhteyttä eri populaatioiden välille. Kulkuyhteys on laadittu kulkemaan lidesjärven pohjoisosan rantavyöhykettä pitkin (Sitowise Oy 2024). Viitasammakkoa esiintyy lidesjärvessä. Erillisille viitasammakko- tai liito-oravaselvityksille ei nähdä tarvetta.

lidesjärven linnusto tunnetaan hyvin, mutta suunnittelualueen ulkopuolella oleva rantavyöhykkeellä voi pesiä lintuja, jotka tulisi mahdollisesti ottaa huomioon mahdollisen rakentamisen aikana. Vuoden 2024 linnustoseelvityksessä lidesjärven rantavyöhykkeellä hankealueen eteläpuolella havaittiin mm. nokikana ja sen läheisyydessä västäräkki ja harakka, jotka ovat Suomessa uhanalaisia lajeja. Rantavyöhykkeellä on sopivaa elinympäristöä myös muille kosteikkolajeille ja lähistöllä sijaitsee Vuohenojan suualue, joka on tärkeä pesimäalue monille vesi- ja kosteikkolajeille.

lidesjärven ranta-alueella saalistaa pohjanlepakko. On mahdollista, että suunnittelualueen vanhemmissa rakennuksissa on lepakoiden päiväpiilopaikkoja.

Hyönteisistä on laajasti tietoa lidesjärven ja lidesjärven lounaspuolen puistosta. lidesjärvellä esiintyy täplälampikorentoa, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikaksi on rajattu suunnittelualueen ulkopuolella oleva rantavyöhyke. Sudenkorennoille ei tarvitse suorittaa jatkoselvityksiä, sillä rantavyöhyke toimii jo arvokkaana lainsuojaamana alueena (lisääntymis- ja levähdysalueena). Arvoluokaltaan alue kuuluu 1-luokkaan.

Suurimmat luontoarvot suunnittelualueella ovat mäkihiilikoin mahdollinen esiintyminen junaradan varressa, sekä ahdeyökkösen ja oliivineilikkayökkösen mahdolliset elinympäristöt. Arvoluokaltaan suunnittelualueen junaradan läheinen osa voi olla siis 2-luokan, erityisen tärkeä luontokohde. Mäkihiilikoin toukka käyttää ravintokasvinaan metsäapilaa, joten on varmistettava junaradan läheisyydestä alueen potentiaali elinympäristönä ja metsähiilikoin esiintymisestä. Ahdeyökköselle ja oliivineilikkayökköselle merkittävintä on niiden elinympäristön ja ravintokasvien säilyminen.

Suosituksena on kasvillisuusselvityksen yhteydessä tarkistaa junaradan alueen sopivuus paahdeympäristönä ja nuokkukohokin esiintyminen. Itse perhosia – ahdeyökköstä ja oliivineilikkayökköstä – ei nähdä tarpeellisenä pyytää alueelta, koska ne ovat alueella useasti havaittu, sekä niille on perustettu luonnonsuojelualue 65 metriä itään suunnittelualueesta. Valopyynti siis houkuttelisi mahdollisesti luonnonsuojelualueelta asti perhoslajistoa. Mäkihiilikoin esiintyminen on hyvä varmentaa selvityksellä, sillä lajin uskotaan liikkuvan vain hyvin pienellä alalla ja ei samalla tavalla välttämättä liiku alueella laajemmin kuin ahdeyökkönen ja oliivineilikkayökkönen.

6.2 Suositukset jatkoselvityksiin

Kasvillisuus: Suunnittelualueelle suositellaan arvokkaan kasviesiintymän nykytilan tarkistusta kesä-heinäkuun aikana (taulukko 1). Selvityksessä tulisi varmistaa mihin asti arvokkaan kasvialueen rajautuminen sijoittuu suunnittelualueen rajaukseen nähden. Tarvittava selvitysmäärä on yksi käyntikerta.

Taulukko 1. Selvitysajankohdat.

Laji	Tammi-kuu	Helmi-kuu	Maalis-kuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesä-kuu	Heinä-kuu	Elo-kuu	Syys-kuu	Loka-kuu	Mar-raskuu	Joulukuu
Kasvillisuus						X	X					
Mäkihiilikoi						X						
Ahdeyökkönen ja oliivineilikkayökkönen						X	X					
Pesimälinnusto					X	X						
Lepakot						X	X	X				

Mäkihiilikoi: Suunnittelualueelle suositellaan mäkihiilikoin esiintymisen selvitystä. Mäkihiilikoita esiintyy junaradan varrella, joten on suositeltavaa selvittää mäkihiilikoin esiintymistä toukkavaiheen aikaan kesäkuun puolivälistä kesäkuun loppuun ajoittuen. Toukkaa etsitään metsäapiloilta ja tarkkaillaan yhteenpunottuja kärkelehtiä, joissa toukka elää. Tarvittava selvitysmäärä on yksi käyntikerta.

Ahdeyökköksen ja oliivineilikkayökköksen elinympäristö: Ahdeyökköstä ja oliivineilikkayökköstä varten selvitetään junaradan läheisyydestä paahteiset elinympäristöpotentiaalit ja nuokkukohokin esiintyminen kasvillisuusselvityksen yhteydessä. Kasvillisuusselvitys tulee ajoittaa kesäkuun loppupuolesta heinäkuun loppuun. Tarvittavaksi selvitysmääräksi riittää yksi käyntikerta kasvillisuusselvityksen yhteydessä.

Pesimälinnusto: Pesimälinnustaselvitys tulee tehdä suunnittelualueen ulkopuoliselle lidesjärven rantavyöhykkeelle kolmena päivänä pesimäkautena. Selvityksen perusteella voidaan antaa tarkemmat ohjeistukset mahdollisen rakentamisen ohjaamiseksi turvatakseen pesimälinnuston pesinnän. Samalla kartoitetaan hankealueen huomionarvoinen linnusto, varsinkin rakennuksissa pesivät lajit.

Lepakko: Selvitys lepakoiden päiväpiiloista, ruokailualueista ja siirtymisreiteistä. Selvitys perustuu ultraäänidetektorilla yöaikaan tehtävään aktiivikartoitukseen, jolloin lepakoita käydään havainnoimassa yhteensä kolmena yönä kesä-, heinä- ja elokuussa. Kesä-heinäkuussa tarkkaillaan vanhoja rakennuksia auringonlaskun jälkeen, kun lepakot lähtevät lentoon. Heinäkuussa tarkistetaan samat rakennukset sisältä. Rakennuksien sisältä etsitään lepakoiden oleskelusta jääneitä merkkejä, kuten syötyjä perhosia, ulostepapanoita ja kiipeilyjälkiä.

7 Lähteet

AFRY Finland Oy. 2023. Tampereen kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvitys 2023.

Biologitoimisto Vihervaara 2007: Tampereen kaupungin lepakkoselvitys 2007: lidesjärvi.

BirdLife Suomi: Kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (IBA-alueet), Kansallisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (FINIBA-alueet).

BirdLife Suomi: Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistys ry. 2014: Pirkanmaan tärkeät lintualueet MAALI-alueet).

GTK, kallio- ja maaperäkartta (<https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>)

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punai

nen kirja – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Korte K, Kosonen L. 2003. Tampereen arvokkaat luontokohteet. Ympäristövalvonnan julkaisu 4/2003.

Koskimies, P. 2023: Tampereen lidesjärven linnustoselvitys 2023. – Faunatican raportteja 68/2023.

Koskimies, P. 2024: Tampereen lidesjärven linnustoselvitys 2024. Faunatican raportteja 48/2024.

KVVY Tutkimus Oy 2024. lidesjärven vesikasvillisuus vuonna 2024. Tutkimusraportti 2024.

KVVY Tutkimus oy. 2018. Tampereen lidesjärven viitasammakkoselvitys vuonna 2018.

Lintudirektiivi (79/409/ETY)

Luonnonsuojeluasetus 30.11.2023/1066

Luonnonsuojelulaki 5.1.2023/9

Luonnonvarakeskus, avoimien aineistojen tiedostopalvelu (2025)

Maanmittauslaitoksen kartta- ja ortokuvat WMST-rajapintapalvelut 2025.

Metsäkeskus, <https://www.metsaanfi/paikkatietoaineisto>) (04/2025)

Metsälaki (1093/1996) ja metsäasetus (1040/2003)

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja. 43/2023.

Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY)

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1 | 2017. Ympäristöministeriö. 278 s.

Pirkanmaan maakuntakaava 2040. Pirkanmaan liitto 2017.

Ramboll Oy 2016. Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016.

Ramboll Oy. 2021: Lepakkoselvityksen täydennys lidesjärven puiston asemakaava nro 8725.

Siivonen Y. (Bat Group Finland ry) 2002: Tampereen kantakaupungin lepakkokartoitus.

Sitowise Oy. 2024: lidesjärven puiston asemakaava nro 8725. Liito-oravaselvitys.

Suomen lajitietokeskuksen tietokannat (www.laji.fi) (03/2025) <http://tun.fi/HBF.103378>, <http://tun.fi/HBF.103381>.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Lepakkokartoitusohje 2023. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille.

Suomen Metsäkeskus. 2025: Avoimet paikkatietoaineisto. <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto>

Tampereen Hyönteistutkijain Seura ry 2019: Raportti hyönteisselvityksistä lidesjärven perhepuiston asemakaavan nro 8725 alueella.

Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2012–2020. Tampereen kaupunki, Ympäristönsuojelun julkaisu 1/2013. 31 s.

Tampereen kaupungin WFS- ja WMS-rajapinnat 2025 (Oskari-karttapalvelu): <https://geo-data.tampere.fi/geoserver/ows?acceptversions=2.0.0>

Vesilaki (587/2011)

Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot 2024: (<http://www.syke.fi/avointieto>)

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021: Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>